

Η θέση της Ελλάδας στην Εγγύς Ανατολή Παράγοντες επιρροής στις ενεργειακές και στρατιωτικές προκλήσεις του 21ου αιώνα

Δημήτρης Ρίνης
Ερευνητής, Συγγραφέας, Ιδρυτής της U.P.C. The White Tower

Σόνια Σιούτη
Φιλολόγος, Συγγραφέας, Αρθρογράφος, Συνεργάτης U.P.C.

Περίληψη

Η θέση της Ελλάδας στην περιοχή της Εγγύς Ανατολής δεν είναι στατική, αλλά διαμορφώνεται συνεχώς από τις πρόσφατες γεω-πολιτικές προκλήσεις, τις διπλωματικές σχέσεις μεταξύ των χωρών της περιοχής, τις πολιτισμικές, εθνοτικές αλλά και θρησκευτικές επιρροές των πληθυσμών των χωρών στην λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου. Η ανάλυση του παρόντος άρθρου θα εστιάσει στην **Ελλάδα, ως επίκεντρο των εξελίξεων στον 21ο αιώνα**, λόγω της ιδιαίτερης γεωγραφικής θέσεως που κατέχει στην λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου και του καθοριστικού-ρυθμιστικού ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει σε ενεργειακό και στρατιωτικό επίπεδο. Το περιφερειακό υποσύστημα των χωρών της Α. Μεσογείου κατά τον Τζιαμπίρη¹ αποτελείται από την Κύπρο, την Αίγυπτο, την Τουρκία, την Παλαιστίνη, το Ισραήλ, τη Λιβύη, τον Λίβανο και τη Συρία. Τα ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδας δεν περιορίζονται στα στενά όρια των συνόρων της, αλλά περιλαμβάνουν ως αναπόσπαστο κομμάτι τον Κυπριακό Ελληνισμό. Με αυτό το σκεπτικό, η Ελλάδα οφείλει να αξιοποιήσει το μεγαλύτερό της όπλο, την οριοθέτηση της ελληνικής ΑΟΖ με όμορα κράτη σε συνδυασμό με την εφαρμογή του Ε.Α.Χ. Ελλάδας-Κύπρου, ισχυροποιώντας παράλληλα και την θέση της στην Εγγύς Ανατολή.

Λέξεις κλειδιά: ελληνισμός, ανακήρυξη και οριοθέτηση ελληνικής ΑΟΖ, δόγμα Ε.Α.Χ., Κοινός Λόγος.

1. Ιστορικό

«Πολλές από τις σημαντικότερες οικονομικές, στρατιωτικές, και διπλωματικές διεργασίες που λαμβάνουν χώρα σε περιφερειακό επίπεδο οφείλονται στην εγγύτητα μεταξύ των χωρών. Πολλές χώρες οι οποίες υπολογίζονται ελάχιστα σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν πολύ μεγαλύτερη επίδραση στους γείτονες τους και την ίδια στιγμή επηρεάζονται σημαντικά από αυτούς».²

Σύμφωνα με την Ρ. Παιδή³, θεωρείται αναγκαία η προβολή της ιδιαιτερότητας της «Μικρής Δύναμης» και της διερεύνησης των επιπτώσεων της «μικρότητας» [smallness] στο διεθνές σύστημα. Η Tryggestad⁴ υποστηρίζει ότι «μέσω της άσκησης κανονιστικής ισχύος [normative power], τα μικρά κράτη όχι μόνο μπορούν να προωθήσουν ή/και να ενισχύσουν ένα συγκεκριμένο ζήτημα, αλλά και να ενισχύσουν τη δική τους θέση εντός της διεθνούς κοινότητας κρατών». Αυτό

1 Tziampiris, A. (2019). The new Eastern Mediterranean as a regional subsystem. In *The new Eastern Mediterranean: Theory, politics and states in a volatile era* (pp. 1-30). Cham: Springer International Publishing.

2 Haas, T., & Westlund, H. (Eds.). (2017). *In the post-urban world: emergent transformation of cities and regions in the innovative global economy*. Routledge. p.5.

3 Παιδή, Ρ. (2016). Theory of international relations: small states in the international system, σ.87.

4 Tryggestad, T. (2014). International Norms and Political Change: “Women, Peace and Security” and the UN Security Agenda. *Peace Research Institute Oslo, PRIO, Series of dissertations submitted to the Faculty of Social Sciences, University of Oslo*, pp. 477.

κάλλιστα μπορεί να επιτευχθεί μέσω του πολιτισμού μας, μιας παρακαταθήκης που οφείλουμε τόσο να διαφυλάξουμε όσο και να μεταδώσουμε μέσω της μεταβίβασης αξιών, ηθικών κανόνων με θεματοφύλακα την αρχαία ελληνική φιλοσοφία και φορέα την ελληνική μας γλώσσα. Η έμφαση στον πυλώνα του πολιτισμού, ως τέταρτου πυλώνα της βιώσιμης ανάπτυξης (μαζί με οικονομία, κοινωνία και περιβάλλον), λειτουργεί ως εργαλείο ήπιας ισχύος (soft power) μέσω της πολιτιστικής διπλωματίας (cultural diplomacy) και της ελκυστικότητας των αξιών. Αρκεί να τονίσουμε ότι «η ήπια ισχύς είναι κάτι περισσότερο από επιρροή ή πειθώ· είναι επίσης η ικανότητα έλξης, και η έλξη συχνά οδηγεί σε αποδοχή⁵». Ως εκ τούτου, τα μικρά κράτη πρέπει να είναι προορατικά, να τα απασχολεί η μελέτη του Διεθνούς Συστήματος και να προβαίνουν σε σωστή ανάγνωση αυτού, προκειμένου να προσαρμόζονται τη στρατηγική τους⁶.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε ότι γίνεται μια ολοένα και πιο συχνή αναφορά στις ενεργειακές διαβουλεύσεις και εξελίξεις στην Εγγύς Ανατολή με βασικούς πρωταγωνιστές τις χώρες της Ελλάδας, της Κύπρου και της Τουρκίας ως αντίπαλο δέος. Ξεκινώντας από την Ελλάδα, και συγκεκριμένα **το δίπολο Ελλάδας-Κύπρου, ως σύμβολο του ελληνισμού**, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι οι σχέσεις των δύο χωρών χαρακτηρίζονται από στενή συνεργασία λόγω κοινής εθνότητας, γλώσσας και ιστορίας, κυρίως σε ενέργεια και ενεργειακές πρωτοβουλίες στην ευρύτερη λεκάνη της Μεσογείου. Παράγοντες που ενισχύουν τη θέση της Ελλάδας και της Κύπρου είναι αφενός η στάση του Ισραήλ, το οποίο έχει ήδη δηλώσει προς την Άγκυρα ότι χωρίς την συναίνεση της Λευκωσίας, δεν πρόκειται να υλοποιήσει σχεδιασμό πόντισης υποθαλάσσιου αγωγού μέσω Κυπριακής ΑΟΖ, θεωρώντας απαραίτητη τη λύση του Κυπριακού⁷, και αφετέρου η αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας ως αποκλειστικού εκπροσώπου του νησιού από την διεθνή κοινότητα⁸. Εκτός από τα κοιτάσματα φυσικού αερίου που βρίσκονται τόσο μεταξύ Κύπρου-Ισραήλ, Κύπρου-Λιβάνου και Κύπρου-Αιγύπτου, υπάρχουν και δυτικά της Κύπρου, μεταξύ Κύπρου-Κρήτης. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση του Ηλία Κονοφάγου⁹, ειδικού σε θέματα έρευνας υδρογονανθράκων: «Οι μελέτες οδήγησαν σε μία συνολική πιθανή ύπαρξη υποθαλάσσιων απολήξιμων αποθεμάτων φυσικού αερίου της τάξης των 345 τρισεκατομμυρίων κυβικών ποδών και 8 δις βαρελιών υδροποιημένου φυσικού αερίου και πετρελαίου».

Η Κύπρος έχει ανακηρύξει ΑΟΖ από το 2004 με Προεδρικό Διάταγμα, χωρίζοντάς την σε 13 οικόπεδα (blocks), και με οριοθετήσεις μέσω διμερών συμφωνιών (Ισραήλ 2010, Λίβανος 2025, Αίγυπτος 2003), ενώ η Ελλάδα έχει προχωρήσει σε διμερείς συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ με Ιταλία (2020), όπου με προεδρικό διάταγμα του 2025 επιτρέπεται η εκμετάλλευση πόρων, και με Αίγυπτο, όπου έγινε μερική οριοθέτηση ΑΟΖ (2020). Παράλληλα, οι οριοθετήσεις ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας-Κύπρου και Ελλάδας-Λιβύης αναμένονται να είναι τα επόμενα βήματα. Οι θαλάσσιες οικονομικές ζώνες Κύπρου και Ελλάδας θα ήταν ενωμένες εάν εφαρμοζόταν το διεθνές δίκαιο. Η Ελληνική ΑΟΖ θα είχε κοινά σημεία επαφής με την αντίστοιχη Κυπριακή¹⁰.

5 Nye, J. S. (2008). Soft power: the means to success in world politics (New York: Public Affairs, 2004). *Fan, Y., Soft Power: Power of Attraction or Confusion*, pp. 147-158.

6 Παιδή, Ρ. (2016). Theory of international relations: small states in the international system, σ.12.

7 Λεονάρδος, Π. (2017). Η Κύπρος διαπραγματεύεται ή αυτοκτονεί;. Στο Γ. Ε. Δουδούμης (Επιμ.), «Ανατολική Μεσόγειος, Παρόν και Μέλλον», Αθήνα: Εκδ. Παπαδήμα, σ.175.

8 Όπ. π., σ. 181.

9 Μάχης, Ν. Ε., & Ναυτιλίας, Η. (2019). *Ανακήρυξη Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) και το Δίκαιο της Θάλασσας*. σ. 3. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/299530155_Anakeryxe_Kypriakes_Apokleistikes_Oikonomikes_Zones_AOZ_kai_to_Dikaio_tes_Thalassas_The_Declaration_of_the_Cypriot_Exclusive_Economic_Zone_EEZ_and_International_Law_of_the_Sea

10 Όπ. π., σ.14.

2. Παρούσα κατάσταση

Εν αναμονή της οριοθέτησης Ελληνικής ΑΟΖ στο Αιγαίο στο πλαίσιο διμερούς συμφωνίας με την Κυπριακή Δημοκρατία, η συμμετοχή της Ελλάδας μαζί με την Κύπρο στους ηλεκτρικούς διασυνδετήρες EuroAsia (Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ) και EuroAfrica (Ελλάδα-Κύπρος-Αίγυπτος), καθώς και η προώθηση του αγωγού EastMed, «δοκιμάζονται» ως εναλλακτικές λύσεις στην ενεργειακή αναβάθμιση της χώρας μας. Ως εκ τούτου, στο ενεργειακό τοπίο, η μεταφορά των ΑΠΕ [ηλιακή, αιολική, γεωθερμική] από το Ισραήλ και την Αίγυπτο στη χώρα μας, έχουν απώτερο στόχο την μείωση του ενεργειακού κόστους, την ενίσχυση της γεω-οικονομικής ισχύος και -κατά συνέπεια- της διαπραγματευτικής θέσης τους έναντι των μεγάλων δυνάμεων (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα). Γενικά, η δημιουργία ενεργειακών διαδρόμων Ανατολικής Μεσογείου βγάζουν την Κύπρο από το καθεστώς ενεργειακής απομόνωσης και, παράλληλα, ενισχύουν την θέση των «μικρών κρατών» Ελλάδας-Κύπρου μέσω στρατηγικών συμμαχιών και ήπιας ισχύος. Η Κύπρος, με αυτόν τον τρόπο, καθίσταται ως ένα ενεργειακό hub μεταξύ Αφρικής-Ευρώπης, και η Ελλάδα ένας κομβικός προορισμός, ενισχύοντας τις διμερείς και τριμερείς συνεργασίες μεταξύ των χωρών Ελλάδας-Κύπρου-Αιγύπτου-Ισραήλ.

Ωστόσο, τα πρώτα δύο έργα κωλυσιεργούν λόγω των τουρκικών προκλήσεων και ορισμένων οικονομικών-τεχνικών θεμάτων. Το EuroAsia, αντιμετωπίζει πολλά και σοβαρά πολιτικά εμπόδια¹¹ και ζητήματα τα οποία παραμένουν ανοιχτά – γεωπολιτικά, οικονομικά και τεχνικά¹². Όσον αφορά στο EuroAfrica, βρίσκεται στη σκιά της ανάφλεξης στη Μέση Ανατολή¹³. Επιπρόσθετα, η Αίγυπτος, χώρα-κλειδί στον EuroAfrica, κλυδωνίζεται από οικονομική κρίση και υποτίμηση του νομίσματός της¹⁴. Στη λίστα των καθυστερήσεων έρχεται να προστεθεί και το τρίτο έργο, το EastMed, που, αν και παγωμένο, λόγω του τεράστιου κόστους και, εν τέλει, προτίμησης LNG αντί αγωγού, παραμένει ένας ενεργός στρατηγικός μοχλός και σύμφωνα με την πρόσφατη είδηση: «*Με δεδομένα, όμως, τα σχέδια μεταφοράς μέσω Τουρκίας αερίου από το Κατάρ, τροφοδοτούνται τα σενάρια για επαναφορά του EastMed σε νέα βάση. Ένα σενάριο που εξετάζεται είναι η μεταφορά υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) από το Ισραήλ, μέσω Κύπρου, στην Ευρώπη με την Ελλάδα να συμβάλλει στο εγχείρημα είτε μέσω του στόλου της (να χρησιμοποιηθούν ελληνικά καράβια για τη μεταφορά) είτε μέσω των τερματικών σταθμών LNG, της Αλεξανδρούπολης και της Ρεβυθούσας¹⁵*».

Κατά συνέπεια, η οικονομική κρίση της Αιγύπτου, η επικινδυνότητα ανάφλεξης στη Μέση Ανατολή, οι απρόσμενες (!) πολιτικές εντάσεις μεταξύ Αθήνας και Λευκωσίας¹⁶, οι γεωπολιτικές πιέσεις από την γείτονα χώρα Τουρκία, οι οικονομικές και τεχνικές εκκρεμότητες που άπτονται της

11 Todorović, I. (2025). Cypriot minister not optimistic about cable project with Greece amid Turkish intimidation. Ανακτήθηκε από: <https://balkangreenenergynews.com/cypriot-minister-not-optimistic-about-cable-project-with-greece-amid-turkish-intimidation/>

12 Τζαννέ Μ. (2025). Η ΡΑΕΚ μεταβίβασε στον ΑΔΜΗΕ τις άδειες του EuroAsia Interconnector. Ανακτήθηκε από: <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/energeia/i-raek-metavivase-ston-admie-tis-adies-tou-euroasia-interconnector/>

13 Κολώνας Χ. (2023). Διπλή δοκιμασία για τη διασύνδεση Ελλάδας-Αιγύπτου. Ανακτήθηκε από: <https://energypress.gr/news/dipli-dokimasia-gia-ti-diasyndesi-elladas-aigyptoy-ta-epomena-bimata-toy-project>

14 Vasques E. (2025). Η Αίγυπτος μπορεί πλέον να υποβάλει αίτηση για έργα στο πλαίσιο του προγράμματος "Ορίζοντας Ευρώπη". Ανακτήθηκε από: <https://gr.euronews.com/my-europe/2025/10/23/h-aigyptos-entassetai-sto-xrhmatodotiko-programma-ths-ee-orizontas-eyrwph-alla-oi-epend>

15 Μαχτσίρας Σ. (2025). EastMed: Τα σχέδια αναβίωσης του αγωγού αερίου, οι δυσκολίες και ο νευραλγικός ρόλος της Ελλάδας. Ανακτήθηκε από: <https://www.energymag.gr/energeia/fysiko-aerio/104366-eastmed-ta-shedia-anabiosis-tou-agogoy-aerioy-oi-dyskolies-kai-o>

16 Γιατί το καλώδιο Ελλάδας-Κύπρου κινδυνεύει να γίνει νέο EastMed: Ποιοι παράγοντες οδήγησαν στο «βραχυκύκλωμα» του έργου. [δελτίο τύπου] (2025, Οκτώβριος 7). Ανακτήθηκε από: <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/energeia/giati-to-kalodio-elladas-kiprou-kindinevi-na-gini-neo-eastmed-pii-paragontes-odigisan-sto-vrachikikloma-tou-ergou/>

πολυπλοκότητας του έργου παραμένοντας ανοιχτές και δυσεπίλυτες, καθιστούν τα προαναφερθέντα έργα μη βιώσιμα επί του παρόντος και υπό αναθεωρητική μελέτη.

Στον απόηχο των ενεργειακών αμφισβητήσεων και ανακατατάξεων, υπογράφονται και συμφωνίες στρατιωτικής συνεργασίας μεταξύ των ενεργειακά εμπλεκόμενων χωρών, Ελλάδος-Κύπρου-Ισραήλ. Σύμφωνα με πρόσφατο δημοσίευμα, «...οι συμφωνίες περιλαμβάνουν σχέδια για κοινές ασκήσεις και εκπαίδευση, αλλά και ανταλλαγή τεχνογνωσίας για σύγχρονες μορφές πολέμου, όπως τα drones και ο ηλεκτρονικός πόλεμος¹⁷».

Πεποιθήση των γραφόντων είναι ότι η εν λόγω στρατιωτική συνεργασία έρχεται ως επιστέγασμα των απρόβλεπτων πολιτικών εξελίξεων με γνώμονα την ενεργειακή ασφάλεια στην Μεσόγειο, την οικονομική ανάπτυξη των κρατών μέσω της δημιουργίας μιας σταθερής αγοράς φυσικού αερίου και της σταθερότητας και ασφάλειας σε περιφερειακό επίπεδο. Πρόκειται για τρία διακυβεύματα¹⁸ τα οποία θα κριθούν από την εξέλιξη της τριμερούς συνεργασίας τόσο στον ενεργειακό όσο και στον στρατιωτικό τομέα.

Την τρέχουσα περίοδο, οι αραβικές χώρες θεωρούν την Τουρκία ανταγωνιστή τους, από οικονομική και στρατιωτική άποψη, και αντιστέκονται στη σύσφιξη των μεταξύ τους σχέσεων από το φόβο αναβίωσης της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η στήριξη της Τουρκίας προς την προηγούμενη κυβέρνηση της Μουσουλμανικής Αδελφότητας στην Αίγυπτο και η τακτική εναντίωσής της στο Ισραήλ για να κερδίσει την εύνοια των ισλαμιστών¹⁹ επίσπευσε την τριμερή στρατιωτική συμμαχία Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ για την ενίσχυση της εθνικής και περιφερειακής προστασίας των θαλάσσιων υποδομών από κυβερνοαπειλές. Ως αποτέλεσμα, το Κάιρο αποτελεί τον κύριο αγοραστή της νέας πηγής ενέργειας. Από την άλλη πλευρά, ας μη ξεχνάμε ότι η Τουρκία και το Ισραήλ είναι σύμμαχοι των Αμερικανών, οι οποίοι καταβάλλουν προσπάθειες για να ξαναφέρουν κοντά τις δυο χώρες προκειμένου να ενισχύσουν τη θέση του NATO στην Ανατολική Μεσόγειο²⁰. Εντωμεταξύ, οι ευρύτερες εξελίξεις στην Ευρασία πυροδοτούν απρόβλεπτα σενάρια, ένα εκ των οποίων είναι αυτό της διακοπής της υπάρχουσας τριμερούς συνεργασίας με πρωτοβουλία του Ισραήλ και σύναψης νέας με την Τουρκία²¹.

3. Ανάλυση

Αναφορικά με την Τουρκία, παρατηρούμε ότι τα καθεστώτα των χωρών δεν παραμένουν τα ίδια εσ αεί. Οι πολιτικές ηγεσίες εναλλάσσονται είτε από την ανάγκη αναδιαμόρφωσης της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής του εκάστοτε κράτους προκειμένου το ίδιο να αναπροσαρμοστεί στις διεθνείς γεωπολιτικές προκλήσεις της εποχής, είτε από εξωτερικούς παράγοντες, όπως πιέσεις χωρών που έχουν ενεργειακά ή και εμπορικά συμφέροντα στην περιοχή, είτε από συνδυασμό και των δυο. Στην περίπτωση της Τουρκίας, και ιδιαίτερα μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, ως αντίπαλο δέος της Δύσης, ο χαρακτήρας της Τουρκικής πολιτικής άλλαξε άρδην μέσω της αναβίωσης του Ισλάμ, έπειτα από επτά δεκαετίες κοσμικού κράτους το οποίο ήταν αποδέκτης τόσο της δυτικοποίησης όσο και του εκμοντερνισμού [Westernization and Modernization]. Η Τουρκία, μάλιστα, ήταν η πρώτη χώρα η οποία αναγνώρισε de facto το κράτος του Ισραήλ το 1949, λίγους μήνες μετά την ίδρυσή του το 1948. Η Τουρκία ως μια περιφερειακή

17 Λυρίτσας Α. (2025). Στρατιωτική συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ. Ανακτήθηκε από: www.dw.com/el/στρατιωτική-συνεργασία-ελλάδας-κύπρου-ισραήλ/a-75331630

18 Κουκάκης, Γ. (2022). Η τριμερής συνεργασία Ελλάδας, Κύπρου & Ισραήλ. Διακυβεύματα, εξελίξεις και προοπτικές, Εισήγηση στο πλαίσιο του Συνεδρίου Mare Nostrum XII με τίτλο «Μεσόγειος: Παλιές και νέες συμμαχίες, συμπράξεις και αντιπαλότητες», Ρόδος, σ.13.

19 Marshall T. (2023). *Αιχμάλωτοι της Γεωγραφίας*. Αθήνα: Διόπτρα, σ.237

20 Όπ. π., σ.238.

21 Κουκάκης Γ. (2022). Ανακτήθηκε από: <https://kedisa.gr/tourkia-kai-israil-mia-anisychitiki-epanaprosengisi/>

δύναμη μέσω της προβολής ήπιας ισχύος και ιστορικοπολιτιστικής επίδρασης με αναφορές στην Οθωμανική Αυτοκρατορία γίνεται με αδέξιο τρόπο γιατί, αφενός ενεργοποιεί τις εθνοτικές μνήμες και διαφοροποιήσεις των λαών της περιοχής, αφετέρου ανησυχεί τους υπόλοιπους διεκδικητές και κυρίως τις μεγάλες δυνάμεις²². Συγχρόνως, πρέπει να ληφθεί υπόψιν το γεγονός ότι ο πληθυσμός της Μικράς Ασίας περιλαμβάνει τουλάχιστον 47 εθνότητες έτσι όπως αυτές καταγράφονται από τον Φράγκο Φ.²³, ο οποίος τονίζει ότι «οι Αλεβήδες είναι είκοσι εκατομμύρια δυνάμει σύμμαχοι της Ελλάδας μέσα στην Τουρκία και ενδέχεται να ανέρχονται έως το 30% του συνολικού πληθυσμού». Ωστόσο, «τα εμπόδια που αντιμετωπίζει η Τουρκία στην πορεία του εξευρωπαϊσμού της, η περιορισμένη δυνατότητά της να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες, καθώς και η εμφάνιση του Ισλαμισμού που διαβρώνει την κληρονομιά του Ατατούρκ οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Τουρκία θα παραμείνει μια διχασμένη χώρα²⁴ [torn country]». Τα ανωτέρω γίνονται ιδιαίτερα αντιληπτά στην παρούσα φάση, κατά την οποία η Τουρκία διαδραματίζει τον ρόλο «ενεργού ουδετερότητας και γεωπολιτικού μεσολαβητή», εκμεταλλεόμενη τη θέση της ως γέφυρα Δύσης-Ανατολής. Παράλληλα, ας μη ξεχνάμε ότι «όταν οι Τούρκοι ηγέτες αποκαλούν τη χώρα τους γέφυρα, στην ουσία παραδέχονται ότι είναι διχασμένη». Παρεμπιπτόντως, ο Samuel Huntington²⁵ είχε προβλέψει ότι «καμία θρησκευτική αναβίωση και κανένα κίνημα που αναφέρεται στην κουλτούρα δεν διαρκεί αιωνίως...η Ισλαμική Αναβίωση θα υποχωρήσει και θα χαθεί στην ιστορία...οι σχέσεις μεταξύ του ισλάμ και της Δύσης δεν θα γίνουν στενότερες αλλά θα πάνουν να είναι συγκρουσιακές ενώ ο οιονεί πόλεμος είναι πιθανό να δώσει τη θέση του στον Ψυχρό Πόλεμο ή ακόμα και στην ψυχρή ειρήνη». Ο Ι. Μάζης συμπληρώνει επ' αυτού ότι: «η μη ουσιώδης μεταβολή του κεμαλικού σκληρού πυρήνος της Τουρκικής Εξωτερικής και Αμυντικής Πολιτικής ισοδυναμεί με συνέχιση της απειλής κατά της Ελλάδας, εκτός και αν διαφοροποιηθεί ριζικά η κοινωνική δομή της χώρας. Σε αυτό το περιβάλλον πρέπει να διερευνηθεί η γεωπολιτική και στρατιωτική αξία της Κύπρου και το ποιόν της σχέσεώς της με την Ελλάδα²⁶». Εάν προσθέσουμε και την πολιτική αβεβαιότητα που ξεκίνησε στα πλαίσια ενός «Νέου Ψυχρού Πολέμου»²⁷ τα τέλη του 2000 και εντάθηκε μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας-Ρωσίας στο ενεργειακό και τεχνολογικό πεδίο την επόμενη δεκαετία του 2010, δεν γνωρίζουμε πώς θα εξελιχθεί η τρέχουσα πολιτική κατάσταση στην Τουρκία. Αναφορικά με το Ισραήλ²⁸, η Ελλάδα, η Κύπρος και το Ισραήλ άρχισαν να διεξάγουν τακτικές τριμερείς συνόδους κορυφής από το 2015, ενώ οι στρατιωτικές ασκήσεις έγιναν πιο συχνές. Το γεγονός ότι ο εναέριος χώρος της Τουρκίας κατέστη απαγορευμένος για τα ισραηλινά αεροσκάφη από το 2009 είχε τη δική του σημασία. Έκτοτε, το κενό που δημιουργήθηκε καλύφθηκε σε μεγάλο βαθμό από την Ελλάδα. Ως εκ τούτου, από το 2012, οι Ελληνικές και οι Ισραηλινές ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις διεξάγουν κοινές ναυτικές ασκήσεις με την ονομασία «Noble Dina» υποστηριζόμενες και από τις Η.Π.Α. Επιπρόσθετα, ο ελληνικός εναέριος χώρος έγινε κόμβος για την εκπαίδευση Ισραηλινών με πιλότους από τα Η.Α.Ε.. Το 2021, το Ισραήλ και η Ελλάδα υπέγραψαν αμυντική συμφωνία ύψους 1.68 δις δολαρίων, τη μεγαλύτερη από ποτέ. Η Ελλάδα έχει αγοράσει το «Drone Dome» από τα συστήματα «Rafael» του Ισραήλ. Ιδιαίτερα την χρονική αυτή

22 Δασκαλάκης, Ι. (2017). Ο πόλεμος στη Συρία, αίτια και ρόλοι των ΗΠΑ, Ρωσίας και Τουρκίας. Στο Γ. Ε. Δουδούμης (Επιμ.), «Ανατολική Μεσόγειος, Παρόν και Μέλλον», Αθήνα: Εκδ. Παπαδήμα, σ.50.

23 Φράγκος, Φ. Σ. (2012). *Ποια Τουρκία; Ποιοι Τούρκοι*, Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, σ.475.

24 Huntington, S. P. (1998). *Η σύγκρουση των πολιτισμών και ο ανασχηματισμός της παγκόσμιας τάξης*. Terzo Books, Αθήνα, σ.191.

25 Όπ. π., σ. 155.

26 Μάζης, Ι. (2006). *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σ.34.

27 Lucas, E. (2009). *The new cold war: how the Kremlin menaces both Russia and the west*. Bloomsbury Publishing, pp.20-25.

28 Mathews, S. (2026). *The New Byzantines: The Rise of Greece and Return of the Near East*. Oxford University Press, pp. 221-224.

περίοδο που οι Η.Π.Α. αποσύρονται σταδιακά από το NATO και η σχετική δύναμη της Τουρκίας αυξάνεται, ο ισχυρότερος γείτονας με τον οποίον μπορεί να συνεργαστεί η Ελλάδα είναι το Ισραήλ, το οποίο κατάφερε να εξαλείψει την Χεζμπολάχ από το Λίβανο, να καθαιρέσει το καθεστώς Assad από την Συρία και να αποφέρει πλήγματα στον άξονα της αντίστασης του Ιράν.

Ωστόσο, μία συμμαχία με ένα επεκτατικό, υπερ-εθνικιστικό Ισραήλ θα μπορούσε -σε βάθος χρόνου- να δημιουργήσει προβλήματα στην Ελλάδα. Οι θαλάσσιες διεκδικήσεις της Ελλάδας, οι οποίες συχνά αποτελούν αντικείμενο αμφισβήτησης, βασίζονται σε αυστηρές ερμηνείες του διεθνούς δικαίου της θάλασσας των Ηνωμένων Εθνών. Κύκλοι αξιωματούχων τονίζουν ότι αυτή η συμμαχία είναι ασύμμετρη. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που αναφέρεται είναι η αδυναμία της Ελλάδας να προωθήσει την οικονομική διάσταση των σχέσεων πέρα από την κερδοσκοπία σε ισραηλινά ακίνητα. Η Αθήνα θα πρέπει να πιέσει το Ισραήλ να διαφοροποιήσει την οικονομική σχέση προς όφελός της.

Αναφορικά με τις σχέσεις μας με την Αίγυπτο²⁹, οι δυο λαοί διατηρούσαν κοινή πολιτισμική ταυτότητα πολύ πριν από την έλευση της οθωμανικής αυτοκρατορίας, επηρεαζόμενοι κυρίως από τους Έλληνες και την αρχαία Ελλάδα. Οι τωρινοί πληθυσμοί των δυο χωρών είναι στενά συνδεδεμένοι μεταξύ τους, καθώς πολλοί Χριστιανοί Κόπτες της Αιγύπτου και Σουνίτες Μουσουλμάνοι έχουν περισσότερα κοινά με ελληνικές οικογένειες στην Αθήνα παρά με τους συγγενείς τους στο Κάιρο που έχουν κοινή θρησκεία και εθνότητα. Οι δυο λαοί δεσμεύονται από μια κοινή απειλή γεωπολιτικής αστάθειας που εκτείνεται από τη Μαύρη Θάλασσα έως την Ερυθρά Θάλασσα. Συνορεύουν με τις ίδιες αναθεωρητικές δυνάμεις —την Τουρκία και το Ισραήλ— και παραμένουν ευάλωτες στις διακυμάνσεις της πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών. Η στροφή προς την Αίγυπτο την τελευταία δεκαετία είναι αποτέλεσμα της σταδιακής απόσυρσης των Η.Π.Α. από το NATO καθώς και της διαρκώς αυξανόμενης δυσλειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεργάζονται τόσο στον στρατιωτικό όσο και στον διπλωματικό τομέα. Επιπρόσθετα, οι πολυετείς διαμάχες της Τουρκίας με την Ελλάδα επιβαρύνουν το πολιτικό φορτίο του Ερντογάν και, παράλληλα, άνοιξαν τον δρόμο για τη διμερή —αν και μερική— ανακήρυξη ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου, ως κίνηση ακύρωσης του παράνομου Τουρκολιβυκού μνημονίου. Η Αίγυπτος αυτήν την περίοδο αξιοποιεί το μεγαλύτερο φυσικό κοίτασμα φυσικού αερίου «Ζοχρ» που ανακαλύφθηκε στην Ανατολική Μεσόγειο το 2015 από την Ιταλική Eni και που, σε συνδυασμό με τα κοιτάσματα «Αφροδίτη» και «Λεβιάθαν» σε Κύπρο και Ισραήλ αντίστοιχα, ενισχύουν το ενεργειακό τρίγωνο μεταξύ των χωρών.

Ωστόσο, με δεδομένο την καταρρέουσα οικονομία της Αιγύπτου -με υψηλό πληθωρισμό και δυσθεώρητα χρέη-, και με τον στρατό να ελέγχει σχεδόν τα πάντα, διπλωματικές πηγές τονίζουν ότι ελλοχεύει πάντα ο κίνδυνος της ανατροπής του Σίσι, κάτι που θα προκαλέσει ένα γεωπολιτικό ντόμινο με άμεση επίπτωση σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, το Ισραήλ και η Σαουδική Αραβία, οι οποίες έχουν στοιχηματίσει στην πολιτική σταθερότητα του τωρινού στρατιωτικού καθεστώτος.

Αναφορικά με τα Παλαιστινιακά εδάφη και την Ιερουσαλήμ³⁰ η οποία είναι το μήλο της έριδος μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης, η Ελλάδα έχει θέση ευθύνης, εφόσον, παρά το γεγονός ότι ενισχύει τους δεσμούς με το Ισραήλ, την ίδια στιγμή, η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία δέχεται σφοδρές επιθέσεις από Ισραηλινούς εποίκους και υπερεθνικιστές οι οποίοι θέλουν να καταλάβουν τα εδάφη της. Οι κοσμικοί ηγέτες της Παλαιστίνης, οι οποίοι προέκυψαν μετά τις συμφωνίες του Όσλο το 1990, αντιμετωπίζονται από πολλούς Παλαιστίνιους ως «διεφθαρμένοι», ενισχύοντας επί

29 Όπ. π., σσ.133-155.

30 Όπ. π., σσ.179-210.

της ουσίας την άτυπη συνεργασία τους με τους Ισραηλινούς και την βαθιά επιδείνωση της ισραηλινής κατοχής στη Δυτική Όχθη και την Λωρίδα της Γάζας.

Ιδιαίτερο ρόλο στην ένταση της διαμάχης μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης διαδραματίζει το κατεχόμενο ανατολικό μέρος της Ιερουσαλήμ, ως η μελλοντική πρωτεύουσα ενός Παλαιστινιακού κράτους. Στο σημείο αυτό διασταυρώνονται οι τρεις Αβρααμικές θρησκείες του Χριστιανισμού, του Ισλάμ και του Ιουδαϊσμού. Η παλιά πόλη της Ιερουσαλήμ, περιλαμβάνει το ιερό σύνολο ισλαμικών κτηρίων στην Παλιά Πόλη της Ιερουσαλήμ, πάνω στον Λόφο του Ναού (Temple Mount), μεταξύ των οποίων το Τέμενος Αλ-Ακσά (Al Aqsa) και τον Θόλο του Βράχου (Dome of the Rock). Έριδες παρουσιάζονται στην εκάστοτε εκλογή του Πατριάρχη των Ιεροσολύμων ο οποίος είναι ανέκαθεν Ελληνικής καταγωγής καθώς και με την εκκλησιαστική περιουσία. Εντούτοις, η λεπτή αυτή ισορροπία των τριών θρησκειών στην Ιερουσαλήμ, διακυβεύεται από τον συνεχιζόμενο εβραϊκό αποικισμό. Η τελική μάχη θα κριθεί με το «χτίσιμο» του μελλοντικού «Ναού του Σολομώντα». Σύμφωνα με τον Hutter G.³¹, «οι ραβίνοι μετρούσαν όλες τις επιστολές της Τορά και δίδασκαν τριακόσιους νόμους σχετικά με έναν Πύργο που αιωρείται στον αέρα [a Tower that floats in the air]». Ο Maharsha, σχολιαστής του 17ου αιώνα, ερμήνευσε τον πλωτό πύργο ως αναφορά στον μελλοντικό Ναό (του βασιλιά Σολομώντα) και τους τριακόσιους νόμους ως τους κανόνες για τον ακριβή προσδιορισμό της θέσης του. Επιπρόσθετα, η βασίλισσα Ράνια της Ιορδανίας είχε δώσει μια κορανική προοπτική επί-λυσης της Ισραηλινο-Παλαιστινιακής κρίσης, η οποία είχε πει ότι η σύγκρουση με το λεγόμενο Ισλαμικό Κράτος δεν μπορεί να επιλυθεί με στρατιωτικά μέσα αλλά μόνο φιλοσοφικά!³².

Η διαμάχη³³ είναι επίσης αποτέλεσμα των ευρωπαϊκών εθνικισμών που έχουν εισχωρήσει στην κοσμοπολίτικη Εγγύς Ανατολή. Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, κάθε «millet» ενός τόπου, η νομική κοινότητα μέσω της οποίας οι υπήκοοι των σουλτάνων διαχειρίζονταν τις υποθέσεις τους, καθοριζόταν από τη θρησκεία του. Η γλώσσα και η εθνικότητα κατείχαν την τρίτη ή τέταρτη θέση στη διαμόρφωση της ταυτότητας. Κατόπιν, λάμβαναν χώρα οι ευρωπαϊκοί εθνικισμοί. Συμπερασματικά, το πατριαρχείο δεν απολαμβάνει στήριξη της ηγεσίας του, έχει συρρικνωμένο παλαιστινιακό ποίμνιο και χιλιάδες Ισραηλινούς κρυπτοχριστιανούς. Επίσης, δέχεται επιθέσεις από Εβραίους εποίκους, ενώ συγχρόνως οι Έλληνες ιερείς ανησυχούν ιδιαίτερα για θεωρίες συνωμοσίας.

Αναφορικά με τον Λίβανο,³⁴ οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Κύπρου-Λιβάνου και Ελλάδας-Λιβάνου βρίσκονται διαχρονικά σε εξαιρετικό επίπεδο. Αυτό ενισχύει την μεταξύ τους συνεργασία στα ενεργειακά θέματα. Λευκωσία και Βηρυτός διεξάγουν διαπραγματεύσεις με σκοπό τη συνομολόγηση μιας συμφωνίας για την κοινή ανάπτυξη και συνεκμετάλλευση των αποθεμάτων που εκτείνονται εκατέρωθεν της οριοθετικής γραμμής των ΑΟΖ των δύο χωρών. Σε ότι αφορά στα ενεργειακά, η ΑΟΖ του Λιβάνου συνορεύει με αυτήν του Ισραήλ και της Κύπρου. Ο Λίβανος ενδέχεται να εξελιχθεί σε σημαντικό εξαγωγέα φυσικού αερίου, καθώς τα αποθέματα υπολογίζονται σε 100 τρις κυβικά πόδια φυσικού αερίου³⁵. Στο γεωπολιτικό επίπεδο, η ανακάλυψη του Λεβιάθαν

31 Hutter, G. (2019). *100 Years of Middle East Conflict-Honorable Peace: How Can Lasting Peace be Secured Between the Muslim World and Israel*. Archway Publishing. pp.211.

32 Όπ. π. σ. 214.

33 Mathews, S. (2026). *The New Byzantines: The Rise of Greece and Return of the Near East*. Oxford University Press, pp. 187-190.

34 Κουμίδης, Σ. (2021). Η στρατηγική της Ελλάδας και της Κύπρου στην Αν. Μεσόγειο υπό το πρίσμα των μελετών των μικρών κρατών. Μια σύγκριση. σ. 39.

35 Πίτατζης Α. (2018). Λίβανος: Μεγαλύτερες ποσότητες υδρογονανθράκων στην Ανατολική Μεσόγειο, ευχή ή κατάρα; Ανακτήθηκε από: <https://www.liberal.gr/apopsi/libanos-megaluyteres-posotites-ydrogonanthrakon-stin-anatoliki-mesogeio-eyhi-i-katara>

από το Ισραήλ και οι μακροχρόνιες ενεργειακές διαφορές με τον Λίβανο οδήγησαν στην ιστορική συμφωνία μεταξύ Ισραήλ-Λιβάνου το 2022, μια συμφωνία που θα βοηθήσει τις δύο χώρες να εκμεταλλευτούν τα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στις αποκλειστικές οικονομικές τους ζώνες (ΑΟΖ)³⁶.

Αναφορικά με την Λιβύη, η υπογραφή του παράνομου τουρκολιβυκού μνημονίου το 2019 για την οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών επισημαίνει την ανάγκη εγρήγορσης της ελληνικής διπλωματίας και εξωτερικής πολιτικής για την αποφυγή νέων δυσάρεστων εξελίξεων. Η πολιτική της Ελλάδας δεν θα πρέπει να εστιάζει μόνο στα ελληνοτουρκικά³⁷ αγνοώντας τις περιφερειακές προκλήσεις. Η επανεκκίνηση των σχέσεων Ελλάδας-Λιβύης κατά την επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού το 2021³⁸ και η στήριξη της Ελλάδας στη νέα αρχή που επιχειρείται στη Λιβύη και στην κυβέρνηση της Εθνικής Ενότητας της Τρίπολης συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας στον τομέα των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων και συναλλαγών σε τομείς όπως η ενέργεια, οι κατασκευές, οι μεταφορές, η υγεία και η ασφάλεια. Ως επιστέγασμα των διπλωματικών προσπαθειών και από τις δυο πλευρές, οι δύο υπουργοί εξωτερικών Ελλάδας και Λιβύης κήρυξαν την έναρξη της διαδικασίας για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) μεταξύ των δύο χωρών τον Σεπτέμβρη του 2025³⁹.

Αναφορικά με την Συρία, η Συριακή ανθρωποσφαγή δεν ήταν ούτε τυχαία, ούτε αποτέλεσμα επιθυμίας του Συριακού λαού για δημοκρατία και ελευθερία, αλλά μεθοδευμένοι σχεδιασμοί για καθαρά ενεργειακά συμφέροντα άλλων χωρών, με γνώμονα το δίπολο σουνιτικό-σιιτικό Ισλάμ⁴⁰, το οποίο ήρθε ως απάντηση στην υπονόμευση κάθε διαδικασίας αραβικής ενοποίησης⁴¹. Η Ελλάδα έχει ουσιαστικό συμφέρον για την επίλυση της σύγκρουσης, δεδομένων των αποσταθεροποιητικών επιπτώσεων του συριακού εμφύλιου πολέμου για την ασφάλεια των περιοχών της Μέσης Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου. Σημαντικό μέρος της ελληνικής διπλωματικής δραστηριότητας στην περιοχή στοχεύει στην προάσπιση των δικαιωμάτων και συμφερόντων των χριστιανικών κοινοτήτων στη Συρία και την ευρύτερη περιοχή. Η βελτίωση των σχέσεων με περιφερειακούς δρώντες και η επιτυχής προσέγγιση της Ελλάδας με τις σημαντικότερες χώρες του αραβικού κόσμου δύνανται να οδηγήσουν σε έναν ισχυρότερο ρόλο για τη χώρα στο συριακό ζήτημα⁴².

4. Προτάσεις

Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη μας όλα τα παραπάνω, κατανοούμε με απόλυτη σαφήνεια ότι τα ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδας δεν περιορίζονται στα στενά όρια των συνόρων της, αλλά περιλαμβάνουν ως αναπόσπαστο κομμάτι τον Κυπριακό Ελληνισμό⁴³. Φυσικά, και η γεωγραφική

36 Τουχτίδου Σ. (2022). Συνέντευξη: Η ιστορική σημασία της συμφωνίας Ισραήλ - Λιβάνου για τις ΑΟΖ, ποιοι και πώς επωφελούνται. Ανακτήθηκε από: <https://gr.euronews.com/2022/10/12/simfonia-israel-libanou-aoz>

37 Tziaras, Z. (2021). The Stakes for Greece and Cyprus in the Mediterranean. In V. Talbot (Ed.), *The scramble for the Eastern Mediterranean: Energy and Geopolitics* (pp. 29–45). Ledizioni, p.33.

38 Η επίσκεψη Μητσοτάκη στη Λιβύη σηματοδοτεί την επανεκκίνηση των σχέσεων με την Ελλάδα [Euronews] (2021, Απρίλιος, 6). <https://gr.euronews.com/2021/04/06/episkepsi-mitsotaki-sti-libyh-i-ellada-etoimi-na-stiriksei-tin-xorame-olous-tous-tropous>

39 Doulgkeri F. (2025). Ελλάδα-Λιβύη: Ξεκίνησαν οι διαδικασίες για την οριοθέτηση ΑΟΖ. Ανακτήθηκε από: <https://gr.euronews.com/2025/09/17/ellada-libyh-oriothetisi-aoz-tourkia>

40 Μπατζώης Ι. (2017). Περί Ισλάμ και ισλαμικού κράτους. Η ανακατανομή ισχύος στη Μέση Ανατολή. Στο Γ. Ε. Δουδούμης (Επιμ.), «Ανατολική Μεσόγειος, Παρόν και Μέλλον», Αθήνα: Εκδ. Παπαδήμα, σ.120.

41 Όπ. π. σ.78.

42 Grigoriadis, Ioannis & Papavasileiou, Loukas. (2023). Δώδεκα Χρόνια Εμφυλίου Πολέμου στην Συρία: Αναζητώντας Έναν Ρόλο για την Ελλάδα., σσ.7-8.

43 Γκόγκος, Γ. (2024). *Το δόγμα Ενιαίου Αμυντικού Χώρου Ελλάδας-Κύπρου ως μέσο εξισορρόπησης της Τουρκικής αναθεωρητικής πολιτικής της «Γαλάζιας Πατρίδας» στην Ανατολική Μεσόγειο* (Doctoral dissertation, Μεταπτυχιακό

θέση της Ελλάδας διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο στις έως τώρα διεκδικήσεις της καθώς και στις αμυντικές δαπάνες της. Αρκεί να θυμηθούμε ότι η ηπειρωτική χώρα προστατεύεται από βουνά, αλλά υπάρχουν περίπου 1.400 νησιά (6.000 εάν συνυπολογίσουμε και τις βραχονησίδες που είναι διάσπαρτες στο Αιγαίο), από τα οποία τα 200 είναι κατοικημένα. Ένα ισχυρό ναυτικό είναι επιβεβλημένο για την αποτροπή απόπειρας κατάληψης των νησιών⁴⁴. Αυτό μεταφράζεται, στην πράξη, σε ένα τεράστιο βάρος για τον αμυντικό προϋπολογισμό, το οποίο η Ελλάδα δύσκολα μπορεί να επωμιστεί από μόνη της. Παρ' όλα αυτά, συνεχίζει να διατηρεί υψηλές αμυντικές δαπάνες ακόμη και μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, κυρίως λόγω της προκλητικής στάσης της γείτονος χώρας.

Συνεπώς, λόγω της κρισιμότητας της κατάστασης, **το δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου (EAX)** χρήζει άμεσης επαναφοράς. Η έναρξη ισχύος του νέου δόγματος τοποθετείται την 16η Νοεμβρίου 1993, οπότε η Ελλάδα προχώρησε στην ένταξη της Κύπρου στον αμυντικό της σχεδιασμό προκειμένου να ασφαλίσει και στρατιωτικά τον ζωτικό χώρο του Ελληνισμού, όπως καθορίστηκε στη νέα Εθνική Στρατηγική. Το νέο αυτό αμυντικό δόγμα έγινε γνωστό ως δόγμα (EAX) Ελλάδας – Κύπρου, και πιο συγκεκριμένα Θράκη – Αιγαίο – Κύπρος⁴⁵. Η μεταφορά του πολέμου από το θέατρο επιχειρήσεων της Κύπρου στην Ελλάδα μέσω του δόγματος EAX θα δημιουργούσε πολλά περισσότερα προβλήματα προς επίλυση στην Τουρκία εκτός από το καθαρά στρατιωτικό κομμάτι της εισβολής (διεθνείς αντιδράσεις, εμπλοκή τρίτων κρατών, 'ευέλικτη ανταπόδοση' από την Ελλάδα, κ.τ.λ.) τα οποία σε συνδυασμό με μια αξιόμαχη στρατιωτική δύναμη αντίστασης στην Κύπρο (Εθνική Φρουρά) θα μπορούσαν να έχουν ισχυρή επίδραση στην θέληση για χρήση βίας από τον επιτιθέμενο⁴⁶.

Ας μην ξεχνάμε, ότι η υλοποίηση της συγκεκριμένης στρατηγικής επικεντρώθηκε σε έξι βασικούς άξονες⁴⁷. Πρώτο βασικό άξονα αποτελούσε ο σαφής προσανατολισμός του Ελληνισμού προς την Ευρώπη, δεύτερον η επιθετική οικονομική πολιτική της Ελλάδας και της Κύπρου, τρίτον η πολυδιάστατη συνεργασία στα Βαλκάνια, τις χώρες του Εύξεινου Πόντου της Αν. Μεσογείου και της Αφρικής, στον οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό τομέα, τέταρτον η οικονομική συνεργασία με την Ρωσία, πέμπτο η συμμετοχή σε προγράμματα ανάπτυξης ενεργειακών κόμβων και έκτο η δημιουργία μιας αμυντικής πολιτικής που να καλύπτει τον ενιαίο χώρο του Ελληνισμού και η ανάπτυξη δικτύων αμυντικής συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή. Η απόφαση αυτή δύο κρατών-μελών του ΟΗΕ να συνεργαστούν στρατιωτικά για την αντιμετώπιση μιας κοινής απειλής, ήταν απολύτως σύμφωνη με τον καταστατικό χάρτη του ΟΗΕ και το διεθνές δίκαιο.

Παράλληλα, μαζί με την εφαρμογή του δόγματος EAX, οφείλουμε να παραθέσουμε και το **Αμυντικό Δόγμα**⁴⁸ της χώρας μας που θα μας καθιστά αξιόπιστους στο διεθνές σύστημα και το οποίο πρέπει να κανοναρχείται με βάση **το τετράπτυχο: έγκαιρη πρόληψη - προβολή ισχύος - αξιόπιστη αποτροπή - αμυντικός πόλεμος** με έμφαση στην ευέλικτη άμυνα, τη διακλαδικότητα και τη διαλειτουργικότητα, αναφορικά με την διοίκηση και διεξαγωγή επιχειρήσεων, στην μεικτή διοίκηση στρατιωτικών περιοχών, στις ειδικές δυνάμεις και ταχυκίνητες μονάδες και στην

Πρόγραμμα Διεθνών Σχέσεων, Στρατηγικής και Ασφάλειας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τεχνών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου), σ.14.

44 Marshall T. (2023). *Αιχμάλωτοι της Γεωγραφίας*. Αθήνα: Διόπτρα, σ.143.

45 Αρσένης, Γ. (2004) '10 Παρεμβάσεις για το Κυπριακό', Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σσ. 26-27, 42.

46 Chatziantoniou, K. (2000) "Δυνατότητες Και Περιορισμοί Για Την Ανάπτυξη Της Αμυντικής Ικανότητας Της Κύπρου: Η Περίπτωση Των S-300." *Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων, Θέματα Πολιτικής Και Άμυνας*, # 6 120. doi:10.13140/RG.2.2.15207.98725, σ.16.

47 Χρήστου, Π. (2024) 'Πολιτική - Στρατηγική Διάσταση του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου Ελλάδας – Κύπρου'. Εκδόσεις ΟΤΑΝ, κεφ. 3-4, σελ.167.

48 Μάζης, Ι. (2006). *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σ. 80.

ικανότητα άμυνας σε δύο μέτωπα επιχειρήσεων. Συμπερασματικά, η Εθνική Άμυνα υπήρξε και παραμένει αυστηρώς εθνική υπόθεση. Είναι πασιφανές ότι «οι αντιλήψεις ορισμένων πολιτικών ή πνευματικών ελίτ σχετικά με την δυνατότητα υπάρξεως κάποιων «international communities» ή «benevolent hegemonies», οι οποίες θα αναλάβουν υπεργολαβικώς να επιλύσουν για λογαριασμό του άμεσα θιγόμενου εθνοκρατικού δρώντος το δίλημμα ασφαλείας του, ανήκουν στην σφαίρα της πολιτικής ιδεολογίας ή θεολογούσας πολιτικής⁴⁹». Σαφώς και οι πάσης μορφής διεθνείς κοινότητες συντρέχουν προς την κατεύθυνση της ισορροπίας μεταξύ πολιτικής και στρατιωτικής ισχύος των κρατών, τόσο στο εσωτερικό τους όσο και σε διακρατικό επίπεδο, υπό την προϋπόθεση να είναι φορείς σύγκλισης διαφορετικών πολιτισμικών ιδεών και ιστορικών διαδρομών των κρατών με βάση τον Κοινό Λόγο [Ξυνός Λόγος]. Πρόκειται για έναν παγκόσμιο, κοσμικό νόμο κατά τον Ηράκλειτο⁵⁰, κάτι που αποτελεί και τον κορμό της φιλοσοφίας της Οικουμενικής Φιλοσοφικής Κοινότητας «U.P.C. The White Tower»⁵¹.

5. Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, η δράση του Ισλάμ που παραμένει ενεργό τόσο στη Συρία όσο και στη Λιβύη, εκμεταλλεζόμενο τα πολιτικά κενά και το πολιτικό χάος που επικρατεί από το 2011 με αφορμή την «Αραβική Άνοιξη», η αβέβαια πολιτική και οικονομική κατάσταση της Αιγύπτου, ο αναθεωρητισμός της Τουρκίας και η αντιπαλότητά της με Ελλάδα και Κύπρο, οι στρατιωτικές και ενεργειακές -κατά καιρούς- διαφορές του Ισραήλ με τον Λίβανο και την Παλαιστίνη καθιστούν την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου ιδιαίτερα έκρυθμη περιλαμβάνοντας έναν συνδυασμό γεωπολιτικών, ενεργειακών και στρατιωτικών εντάσεων, οι οποίες μετασχηματίζουν την καθιερωμένη ισορροπία δυνάμεων. Η έντονη αστάθεια και οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν έντονη την ανάγκη για αναπροσαρμογή των εθνικών μας στρατηγικών.

Η θέση της Ελλάδας στην Εγγύς Ανατολή δεν είναι άλλη από την ισχυροποίηση της δικής της θέσης στην Εγγύς Ανατολή μέσω της επανένωσης του Ελληνισμού με σύνθημα «Hellenism first». «Αδιάφορη» ως προς τις γειτονικές «Σειρήνες» της εποχής, η Ελλάδα πρέπει να περάσει ανάμεσα από την «Σκύλλα και τη Χάρυβδη» προσηλωμένη στον δικό της στόχο. Μετά την εφαρμογή του E.A.X. στους βασικούς του άξονες, του Ελληνικού Αμυντικού Δόγματος, έρχεται και γράφεται το timing της ιστορίας για την ΑΟΖ. «Η κοινή συνορεύουσα γραμμή των ΑΟΖ είναι επιβεβαιωτική πράξη των κοινών συνόρων του Ελληνισμού και του ενοποιημένου πλέον γεωπολιτικού χώρου του...⁵²» έχει ως απώτερα οφέλη την θεσμική κατοχύρωση της οριοθέτησης των γειτνιαζόντων ΑΟΖ (Ελλάδας - Κύπρου) με βάση το Διεθνές Δίκαιο, την πλήρη, άπαξ και δια παντός απονομιμοποίηση και ακύρωση των τουρκικών αφηγήσεων, την διεθνή πολιτική και νομική υποστήριξη που ουδείς μπορεί να πάει ενάντια της ή να την αρνηθεί, καθώς και την παύση παρερμηνειών "σιωπηρής αποδοχής" (λόγω αδράνειας). Μια τελεσίδικη οριοθέτηση γίνεται για επόμενες συμφωνίες (προσεχώς με Λιβύη) και ολοκλήρωση της ΑΟΖ με την Αίγυπτο.

Η μόνη χώρα που μπορεί να διαβεί τις πραγματικές «Ηράκλειες Στήλες», αποκαθιστώντας την αλήθεια, είναι η Ελλάδα. Οφείλουμε να εφαρμόσουμε το Διεθνές Δίκαιο και να στραφούμε στην ανακήρυξη και οριοθέτηση ΑΟΖ με σύναψη συμφωνίας ανάμεσα στην Ελλάδα και σε όμορα

49 Όπ. π., σ.73.

50 Τζωρτζόπουλος Δ. (2023). Ηράκλειτος: ο Λόγος και η αεί επίκαιρη σχέση του με τον κόσμο. Ανακτήθηκε από: <https://hegel-platon.blogspot.com/2023/09/blog-post.html#more>

51 U.P.C. The White Tower (2025, Σεπτέμβρης 8). *Ανακοίνωση των Κατευθυντήριων Αρχών_U.P.C. The White Tower* [Video] YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=I7EQ_KhAJMo&t=4602s

52 Παπασωτηρίου Δ. (2025). Γεωπολιτικός Σεισμός στην ΑΟΖ Ελλάδας-Κύπρου. Ανακτήθηκε από: <https://www.capital.gr/me-apopsi/3939455/geopolitikos-seismos-stin-aoz-elladas-kyprou-i-koini-prosfugi-se-diethnes-dikastirio-icj-i-itlos-os-eukairia-monodromos-kai-kinisi-roua-mat/>

κράτη, ως μια από τις «μεγάλες και θαυμάσιες πράξεις που καταγράφονται στις ιστορίες μας για το κράτος σας⁵³». Η «Ατλαντίδα», η χώρα της Ελλάδας, ως μια άλλοτε «χαμένη υπόθεση», εφεξής, μαζί με την αξιοποίηση της ΑΟΖ και των υφαλοκρηπίδων της, είναι και θα είναι ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ από την Λιβύη (δεν έχει επικυρώσει την σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας) και την Ασία μαζί, παρά τις όποιες προσπάθειες των ανταγωνιστριών χωρών που εποφθαλμιούν τα κυριαρχικά της δικαιώματα. Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο του Πλάτωνα (4ος αι. π.Χ.) και στον Τίμαιο, η «Λιβύη» αναφέρεται στην Αφρική, και η «Ασία» ταυτίζεται με την Ανατολή, εκτεινόμενη από την Μικρά Ασία (σημερινή Τουρκία) έως την Περσία (σημερινό Ιράν). Η αξιοποίηση της Ελληνικής ΑΟΖ είναι το νέο όραμα, σαν μια νέα ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ, οδηγώντας μαθηματικά την Ελλάδα σε μια νέα αυτοκρατορία της Μεσογείου, στον δικό της 7ο αιώνα⁵⁴, όπως προφητεύτηκε και από τον Πλάτωνα στον Τίμαιο, όπου «*Τώρα, σε αυτή τη νήσο της Ατλαντίδος, ήταν μια μεγάλη και απίστευτη αυτοκρατορία!*⁵⁵».

53 Πλάτων. (360 π.Χ.). *Τίμαιος*. 24d.

54 Ρίνης, Δ. (2021). *Η Αληθινή Πορεία του Όντος* (2η έκδ.). Ιδιωτική έκδοση, σσ.218-220.

55 Πλάτων. (360 π.Χ.). *Τίμαιος*. 24e.